

TUUSULANJÄRVEN OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Aika: Torstai 22.9.2016 klo 8.00 - 9.30

Paikka: Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä
Kultasepänkatu 4 B, Kerava

Osallistujat:

Tuija Reinikainen (pj.)	Tuusulan kunta
Sakari Heikkilä	Tuusulan kunta
Tero Taponen	Uudenmaan ELY-keskus
Pentti Korkka	Tuomalan kalastuskunta
Pentti Mattila	Tuusulan seudun maataloustuottajat ry
Matti Hilli	KUVES
Mauri Pekkarinen	KUVES
Jaana Hietala (siht.)	KUVES

Poissa:

Erkki Kukkonen	Järvenpään kaupunki
Helinä Perttu	Järvenpään kaupunki
Kari Naalisvaara	Pajalan yht. vesialueen osakaskunta
Leena Joensuu	Pro Tuusulanjärvi -liike

1.
KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Ehdotus: Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

2.
RYHMÄN KOKOONPANON TARKISTUS

Tuija Reinikainen on muuttanut pois Tuusulasta eikä hän voi enää olla kunnan edustaja ryhmässä. Tuusulan kunta ei ole vielä nimennyt edustajaa Reinikaisen tilalle. Reinikainen tulee ryhmään Pro Tuusulanjärvi -liikkeen edustajaksi Leena Joensuun tilalle.

3.
EDELLEISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Ehdotus: Hyväksytään ohjausryhmän pöytäkirja 1/2016.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

4.
TUUSULANJÄRVEN VEDENLAATU KESÄLLÄ 2016

Alkukesä oli lämmin ja pintaveden lämpötila oli toukokuussa lähellä 20 °C:tta. Kesäkuun alussa vesi viileni, mutta loppukuussa vesi

lämpeni n. 21 °C:een. Heinäkuun viimeisen viikon helteet lämmitivät pintaveden 23 °C:een ja järvellä havaittiin hieman sinilevää. Levää oli havaittavissa runsaasti eri puolilla järveä elokuussa ja vielä syyskuun alussa.

Levä määrää kuvaava klorofylli-pitoisuus oli kesäkuussa n. 28 µg/l, heinäkuussa 20 µg/l ja elokuussa 41 - 54 µg/l. Kesä- elokuun keskiarvo on 31 µg/l. Kolmen vuoden liukuva keskiarvo (23 µg/l) on kuitenkin alle tavoitearvon 25 µg/l (liite 1).

Pintaveden kokonaisfosforipitoisuuden kesän keskiarvo on 75 µg/l (vaihteluväli 55 - 120 µg/l). Typpipitoisuuden kesän keskiarvo oli 840 µg/l (vaihteluväli 660 - 1100 µg/l). Tuusulanjärven ravinnepitoisuudet ovat tyydyttävällä tasolla.

Järven syvänealueella seurattiin lämpötilaa ja happipitoisuutta Luoteen automaattisella YSI-mittarilla (liite 1). Happipitoisuus n. 70 cm pohjan yläpuolella laski kesän aikana samaan aikaan kuin veden lämpötila nousi. Happipitoisuus oli matalin elokuun alussa, n. 4 mg/l. Toinen minimi mitattiin heinäkuun alussa, kun vesi lämpeni juhannuksen jälkeen. Happitilanne parani nopeasti tuulten voimistuttua.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi Tuusulanjärven kohtalaisen hyvän vedenlaadun kesällä 2016.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

5. HANKKEEN TOIMENPITEET TAMMI - ELOKUUSSA 2016

1. Hajakuormituksen vähentäminen

1.1. Toimenpideohjelman laatiminen

- Vantaanjoen ja Helsingin seudun vsy:n laatima toimenpideohjelma valmistui kesäkuussa 2016 (liite 2). Ohjelmassa kuvataan valuma-alueen nykytila ja käsitellään maatalouden, hulevesien, taajamien ja haja-asutuksen jätevesien aiheuttamaa ravinnekuormitusta ja niiden vähentämismahdollisuuksia. Raportti toimii pohjana hankkeen pitkän tähtäimen suunnitelman valmistelussa.

1.1 Hulevedet

- Räikilänojan vedenlaatua seurattiin automaattisella mittalaitteistolla 14.3. - 20.5.

1.1 Maatalous

- Keski-Uudenmaan maatalouden neuvontahanke VILKKU aloitti huhtikuussa. Hanke järjesti pellonpiennartilaisuuden Lassilan tilalla heinäkuussa. Paikalla oli n. 10 henkeä.

1.2. Kosteikot ja laskeutusaltaat

- Rantamo-Seittelin vedenlaatua seurattiin vesinäyttein ja penkereiden kasvillisuutta niitettiin. Rantamon mittakopin laitteisto vaurioitui heinäkuussa ukkosen takia ja mittauslaitteisto on tällä hetkellä huollossa tehtaalla.
- Karvalehti oli runsastunut Mäyränojan suosan kosteikossa, sitä ja muita vesikasveja poistettiin 9. - 10.8. n. 30 m³. Kasvit läjitettiin rannalle, josta ne korjataan myöhemmin. Niittotyöhön kului yksi työpäivä.

2. Kalasto

- Touko- ja elokuussa järvellä toteutettiin kalanpoikaskartoitus sähkökalastamalla ja valkolevymenetelmällä. Tutkimuslinjat valittiin maastokäyntien perusteella ja vuosina 2000 - 2004 toteutettujen tutkimusten perusteella. Hauenpoikasten yksilömäärä oli yleensä alle 1 kpl/aari, särkikalojen poikasia sitä vastoin oli satoja aaria kohti kaikilla tutkimuslinjoilla. Hauen tiheys on samaa suuruusluokkaa kuin 2000-luvuna alun tutkimuksissa. Kalastuksissa havaittiin kaksi mateenpoikasta, toinen Tuomalan rannalla ja toinen Räikilänojan edustalla.
- Ankeriaita istutettiin Tuusulanjärveen (3000 kpl) ja Rusutjärveen (2000 kpl) 30.8. Helsingin Sanomat oli seuraamassa Rusutjärven istutusta.
- Ulapan kalamäärän arviointi kaikuluotauksella ja troolauksella toteutettiin 31.8. Ulappa-alueen kalatiheyden arviointitutkimus tuo tietoa mm. kuhan poikastuotannon onnistumisesta ja kuorekannan kehityksestä. Raportti valmistuu maaliskuun 2017 loppuun mennessä.

3. Rannat ja vesikasvit

- Vesikasveja niitettiin 30.7. - 4.8. Kirkonkylän venerannoilta sekä Seittelinlahdelta. Sama urakoitsija poisti myös karvalehteä eteläpään Natura-alueen ruoppausväylistä.

4. Sedimentin kunnostus

- Kaikki neljä hapetinta käynnistettiin kesäkuun alussa ja Tuusulanjärven happitilanne pysyi melko hyvänä koko kesän. Hapen kyllästysaste pintavedessä 1 m:n syvyydessä vaihteli 86 - 108 %.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen toteutuksen tammi - elokuussa 2016.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

6. HANKKEEN RAHOITUSSUUNNITELMAN SEURANTA

Kuntien vuoden 2016 rahoitusosuus on yhteensä 190 000 € ja vuodelta 2015 siirtyi ennakkona 18 200 €. ELY-keskus myönsi

hankkeelle korkeintaan 34 000 € avustuksen vuodelle 2016, joten hankkeella on käytössään yhteensä 241 700 €, josta on käytetty elokuun loppuun mennessä 120 615 € (liite 3).

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen alkuvuonna toteutuneet menot.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

7. HANKKEEN TOTEUTUS LOPPUVUONNA 2016

1. Hajakuormituksen vähentäminen

1.1 Maatalous (5 500 €)

- ”Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla” -hankkeen neuvonta ja pellonpiennartilaosuudet
- Vesiensuojelupalkkiot

1.2. Kosteikot ja laskeutusaltaat (3 000 €)

- Rantamo-Seittelin vedenlaadun seuranta vesinäyttein
- Vanhankylän kosteikon suunnittelun aloittaminen

1.3. Hajakuormituksen vähentäminen (9 000 €)

- Tulopurojen vedenlaadun seuranta syksyllä
- Räikilänojan vedenlaadun automaattinen seuranta 3 kk
- Automaattisen seurannan aloittaminen Sarsalanojan yläjuoksulla Klenkon altaassa (VILKKU-hanke)

1.4. Valuma-alueen vesiensuojelun toimenpideohjelma

- Pitkän tähtäimen toimenpideohjelma (2017 -2021) valmistuu vuoden loppuun mennessä.

2. Rannat ja vesikasvit (4 000 €)

- Kasvimassan poiskuljetus.

3. Kalasto (52 500 €)

- Taimenen kotouttamista Vuohikkaanojaan selvitetään Tuusulanjoen ja Vuohikkaanojan sähkökalastusten avulla
- Hoitokalastus pyritään aloittamaan lokakuun alussa. Saalistavoite on n. 40 tonnia

4. Sedimentin kunnostus (9 000 €)

- Hapettimien käyttö ja huolto
- Järven syvännealueen lämpötilan ja happipitoisuuden automaattinen seuranta jatkuu syyskuun loppuun
- Helsingin yliopisto selvittää matalien alueiden sedimentin kaasuntuotantoa kaikuluotauksen avulla.

Loppuvuoden kuluiksi tulee arviolta 117 500 € ja koko vuoden kuluiksi yhteensä 238 115 € (liite 3). Kunnilta on laskutettu helmikuussa yhteensä 140 000 €. Loppuosa (enintään 50 000 €) laskutetaan tarvittaessa marraskuussa.

Ehdotus: Ohjaustyöryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen loppuvuoden toteutuksen ja arvioidut kustannukset.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

8.

TUUSULANJÄRVEN KUNNOSTUKSEN PITKÄN TÄHTÄIMEN TOIMENPIDEOHJELMA

Kunnostustyöryhmän kokouksessa 9.9.2016 päätettiin jatkaa toimenpideohjelman työstämistä kahdessa ryhmässä. Ensimmäisessä tapaamisessa (30.9 tai 3.10) sovitetaan yhteen kuntien kaavoitus- ja investointiohjelmaa VHVSY:n laatimassa raportissa (liite 2) esitettyjen toimenpiteiden kanssa. Toinen ryhmä, joka koontuu 25.10, käsittelee hajakuormituksen vähentämiskeinoja. Tapaamisten pohjalta laaditaan pitkän tähtäyksen toimenpideohjelma vuosille 2017 - 2021.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi toimenpideohjelman valmistelun tilanteen.

Keskustelu: Todettiin, että kuntatekniikan ja kaavoituksen yhteisen työryhmän tapaaminen siirtyy myöhemmäksi, marraskuulle.

Mattila totesi, että maatalouden ympäristötoimet eivät ole yksinkertaisia ja sääolot vaikuttavat niiden tehoon. Esimerkiksi tänä vuonna kevätkynnetyt pellot tuottivat kuivuuden takia huomattavan sadon kuin syyskynnetyt pellot. Mattila ehdotti laskeutusaltaan rakentamista Piiliojaan Golf-kentän yläpuolelle. Myös Räikilänojan nykyiset altaat liettyvät nopeasti ja yläjuoksulle pitäisi hänen mukaansa rakentaa lisääaltaita. Hän kertoi myös, että Räikilänojan altaan veden pinta on ollut koko kesän alhaalla ja voi olla, että patokynnys on sortunut.

Korkka ehdotti, että hoitokalastusta ei toteuttaisi joka vuosi. Pekkarisen mukaan sateisina syksyinä kalastusta voitaisiin vähentää, koska saaliit ovat olleet silloin pieniä. Reinikainen ehdotti, että toimenpideohjelma lähetetään tiedoksi Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnalle ja kuntien kuntakehityslautakunnalle.

Päätös: Toimenpideohjelmassa tullaan tarkastelemaan järvellä tehtäviä toimia ja uusien kosteikkojen ja laskeutusaltaiden rakentamista. Valmis ohjelma lähetetään tiedoksi Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnalle ja kunta/kaupunkikehityslautakunnalle.

9.

HANKKEEN TALOUSSUUNNITELMA VUODELLE 2017

Tuusulanjärven vedenlaatu on kunnostustöiden ansiosta parantunut merkittävästi, mutta sinilevistä voi olla vielä ajoittain haittaa

virkestyskäytölle, kuten loppukesällä 2016. Hoitoimet jatkuvat vuonna 2017 pääosin edellisten vuosien tapaan.

Kunnostushankkeen pitkän tähtäimen toimenpideohjelma vuosille 2017 - 2021 valmistuu vuoden 2016 loppuun mennessä (§8). Ohjelmassa tarkennetaan toimenpiteitä ja niiden kustannuksia.

Hankkeen taloussuunnitelma vuosille 2017 - 2021 on päivitetty liikelaitoskuntayhtymän talousarvioesityksen mukaiseksi. Kuntien vuosittainen rahoitusosuus olisi vuonna 2017 yhteensä 190 000 €/v. Vuosina 2018 ja 2019 kuntien rahoitusosuus on pienempi (180 000 €):

Tutkimusten, suunnittelun, ja kunnostustöiden toteuttamisen sekä seurannan kustannukset ovat:

	Summat, 1000 euroa				
Vuosi	2017	2018	2019	2020	2021
Valuma-alueen vesiensuojelutoimenpiteet	40	40	40	30	30
Ravintoketjukurinnot	52	45	45	38	38
Rantojen kunnostus	17	16	16	16	16
Hapetus	18	19	19	16	16
Yhteiset	70	60	60	60	60
Yleiskulut	13	10	10	10	10
Yhteensä	210	190	190	170	170

Kustannuksissa on mukana Uudenmaan ELY-keskuksen arvioituna avustusosuutena 20 000 €/v (2017) ja 10 000 €/v (2018 - 2021).

Kuntien vuoden 2017 rahoitus laskutetaan kahdessa erässä hankkeen toteutuksen perusteella. Ensimmäinen erä (80 000 €) laskutetaan helmikuussa ja toinen erä (15 000 €) marraskuussa tarpeen mukaan.

Ehdotus: Ohjausryhmä hyväksyy kuntien rahoitusosuuksiksi 95 000 €/kunta vuodelle 2017 ja ensimmäisen erän (80 000 €/kunta) maksatuksen 15.2.2017 mennessä.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

10. TIEDOKSI

Tuusulanjärven eteläosaan on valmistumassa toimenpidesuunnitelma. Työn yhtenä tavoitteena oli parantaa järven saavutettavuutta (esteetön reitti lintutornille). Työ sisältää myös suosituksia rantametsien hoidosta.

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys järjestää hulevesiseminaarin Järvenpää-talossa 10.11.2016.

Limnologian professori Jukka Horppila aikoo hakea rahoitusta tutkimushankkeeseen, jossa selvitetään Tuusulanjärven ja Vesijärven sisäistä kuormitusta ja hapetuskierrätyksen vaikutusta siihen.

Keskusteluissa on alustavasti sovittu, että kunnostushankkeen työntekijät voivat auttaa tutkimuksen näytteenotossa.

Hyrylän Mattilan alueen jätevesipumppaamon kapasiteetti ylittyi 15.7., kun virtaama oli rankkasateen jälkeen yli kymmen kertaa tavanomaista suurempi. Vettä valui Piiliojaan arviolta 100 m³, josta jätevettä arviolta 10 m³. Samalla pumppaamolla oli 16.7 sähkökatko, jonka aikana ojaan valui 100 m³ vettä, josta jätevettä oli arviolta 20 m³. Oja oli niin täynnä vettä, että ylivuodon vaikutuksia ei silmämääräisesti ollut havaittavissa.

Ehdotus: Merkitään tiedoksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

11. MUUT ASIAT

Päätös: Pekkarinen kertoi, että KUVESin TSV:n yhteisen toimitusjohtajan haku on alkanut.

12. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Ohjausryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Seuraava kokous pidetään 2.2.2017 klo 8.00.

Puheenjohtaja

Tuija Reinikainen

Pöytäkirjanpitäjä

Jaana Hietala

Sähköinen jakelu:
Ohjausryhmän jäsenet
Kunnostushankkeen www-sivut